

ЛОКАЦІЇ ФОРУМУ

Локація 1.

Інтеграція науково-методичної діяльності з практикою підготовки керівних кадрів до роботи в умовах конкурентного освітнього середовища

УДК 378:005.6 – 047.44

О.Л. Ануфрієва

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри економіки, підприємництва та менеджменту Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, *asp_bingo@ukr.net*

КВАЛІМЕТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Європейська освітянська спільнота, до якої належить і Україна, визнає, що система вищої освіти, а також її інститути зазнали за останні роки серйозних реформаційних змін. У той час, коли Європа стикається зі складними соціальними проблемами – від безробіття і соціальної нерівності до проблем, пов'язаних з міграцією – вища освіта може і повинна грати вирішальну роль у розв'язанні цих викликів, забезпечуючи випускникам можливості постійного особистісного розвитку, підвищуючи їх перспективи зайнятості і стимулюючи їх бути активними громадянами в демократичних суспільствах.

Тобто в мінливому світі необхідно постійно адаптувати систему вищої освіти так, щоб простір вищої освіти залишався конкурентним і міг ефективно відповідати на виклики глобалізації.

Усі, хто причетний до професійної підготовки фахівців, особливо вищої освіти, усвідомлюють свою велику відповідальність за майбутню професійну долю випускників, оскільки, крім моральної сторони проблеми, це ще і забезпечення стабільного економічного майбутнього країни. Якщо заклади освіти підготують висококомпетентних фахівців – це задовольнить попит роботодавців, відповідно їх подальша спільна ефективна праця примножить національне багатство, що, зокрема, вплине на конкурентоспроможність країни, якій в нових реаліях знадобляться сучасні високоосвічені фахівці нової формації, а це призведе до підвищення попиту на освіту. Все це взаємопов'язані, взаємозалежні процеси.

Розуміючи важливість місії освіти, науковці і практики сьогодні зосередились на розв'язанні низки проблем, а саме: реформуванні системи якості вищої освіти; уточненні сутності поняття «якість підготовки фахівця»; взаємозв'язку таких понять як «модель фахівця», «освітньої-професійна підготовка фахівця» з процедурою проведення комплексної оцінки якості підготовки фахівця у закладі вищої освіти; оптимальному відборі сукупності показників для оцінки якості; узагальненні досвіду зарубіжних та українських університетів стосовно створення системи оцінювання якості підготовки випускників.

Наразі ми зупинимось на одній з проблем – оптимальному відборі сукупності показників для оцінки якості діяльності закладу вищої освіти. Оцінити, наскільки заклад як інституція відповідає сучасним викликам, стає можливим тільки на основі моніторингу основних показників якості діяльності окремих закладів і системи вищої освіти загалом.

Фахівці в області якості освіти виділяють три його складових: *якість змісту освіти; якість технологій навчання і виховання* (організації пізнавальної діяльності, мотивації пізнавальної діяльності, контролю за здійсненням навчальної діяльності, контролю за результатом навчальної діяльності) та *якість особистості здобувача освіти*.

Більшість науковців до ключових факторів оцінки якості діяльності закладу вищої освіти відносять:

1. Якість освітніх програм.
2. Інформаційно-методичне забезпечення навчального процесу.

3. Кваліфікація професорсько-викладацького складу.
4. Якість навчального процесу.
5. Рівень наукових досліджень, що проводяться в університеті.
6. Рівень оснащення навчального процесу.
7. Рівень підготовки випускників (включаючи практичну підготовку і готовність виконувати професійні функції) та їх затребуваність на ринку праці.

Узагальнюючи та синтезуючи різні підходи до класифікації факторів, ми переконались у необхідності розробки моделі оцінки якості діяльності закладу вищої освіти. Дієвість цієї моделі напряму залежить від запровадження механізму об'єктивного (математичного) оцінювання, визначених в ній факторів і критеріїв. Оскільки навіть ідеальна описова модель не наблизить нас до бажаного результату. Тільки коли кінцеву мету (бажаний результат, «ідеальний образ») можна виміряти в цифрах, з'являються підстави для об'єктивного аналізу. Таке оцінювання можливо реалізувати, використовуючи інструменти кваліметричного вимірювання.

Кваліметрія – це наука про методи кількісного оцінювання якості (від латинського «квалі» – якість та древньогрецького «метріо» – вимірювати).

Аналіз досліджень науковців довів, що використання кваліметрії в освіті є прогресивним кроком, який сприяє кращому розв'язанню низки проблем і, насамперед, об'єктивізації оцінки її якості.

Сутність кваліметричного підходу та методика побудови факторно-критеріальних моделей широко представлена в науковій літературі. Головне, треба розуміти, що будь-яке якісне явище можна розкласти на сукупність певних властивостей-факторів та критеріїв; визначити їх вагомість та оцінити кожний критерій у межах від 0 до 1.0. Чим вищий рівень розвитку того чи іншого критерію, тим ближче до одиниці його комплексна оцінка.

Розробка моделі оцінки якості діяльності закладу вищої освіти розпочинається з визначення факторів і критеріїв, які розкривають її сутність, або є її складовими. На наш погляд, такими складовими є:

Таблиця 1

**Квадіметрична модель оцінки якості діяльності закладу
вищої освіти**

Фактори	Критерії
Імідж закладу вищої освіти на ринку освітніх послуг	Унікальність на вітчизняному освітньому полі. Багаторічні традиції закладу. Наявність наукових шкіл. Забезпечення висококваліфікованими кадрами. Відповідність запитам ринку праці. Дотримання прав усіх суб'єктів освітянського процесу Відповідність сучасним світовим тенденціям Практикоорієнтована освіта. Спрямованість на здоров'язбереження. Залучення сучасних маркетингових технологій. Прозора фінансова політика закладу. Сучасні навчальні плани і програми.
Матеріальна база	Достатня кількість навчальних аудиторій. Обладнання технічними засобами. Наявність спеціалізованих кабінетів (лабораторій). Повністю забезпечені комп'ютерами останнього покоління. Доступність Інтернету. Мультимедійне обладнання. Комфортабельний гуртожиток. Їдальня. Спортзал. Зони відпочинку.
Менеджмент закладу	Здійснення системного і комплексного підходу до управління на високому рівні фахової компетенції. Забезпечення реалізації сучасної державної політики освітянської галузі. Лідерство, організаторські здібності, особиста відповідальність управлінського апарату. Компетентні управлінські рішення. Забезпечення ефективного планування, прогнозування, координації та контролю за діяльністю. Креативність, відкритість до нового, винахідливість, ініціативність і здатність генерувати ідеї. Уміння згуртувати колектив та враховувати різні точки зору. Чітка узгодженість та регламентованість дій. Відкритість та доступ до інформації. Швидкість реагування на виклики та корекція дій.

Продовження Таблиці 1

Професорсько-викладацький склад	<p>Кількість докторів наук та авторських наукових шкіл. Ступінь володіння сучасними освітніми та інформаційно-комунікаційними технологіями. Застосування інноваційних освітніх методів і засобів в освітньому процесі. Наявність авторських методик, наукових статей в індексованих виданнях. Культурологічна складова викладацької діяльності. Громадянська позиція; моральність. Комунікабельність і відчуття успіху, емоційна врівноваженість та здатність працювати в колективі. Інтерес та любов до педагогічної праці. Здатність до саморозвитку. Дидактичне забезпечення викладацької діяльності.. Досягнення на професійній ниві (нагороди, сертифікати, міжнародні зв'язки).</p>
Навчально-методичне забезпечення	<p>Врахування сучасних тенденцій в навчальних планах і програмах. Можливість он-лайн консультування. Системність методичного супроводу. Наявність інтерактивних відео- та аудіо навчальних матеріалів. Швидкість та результативність врахування запитів студентів і колег. Володіння діловим етикетом і культурою мови.</p>
Психологічний клімат	<p>Готовність адаптувати своє сприймання конкретної ситуації до сприймання її іншою людиною. Уміння будувати компромісні, партнерські стосунки. Відстоювання демократичних цінностей, студентоцентризм. Запровадження соціальних інновацій в роботу закладу. Розвиток організаційної (корпоративної) культури.</p>
Здобувачі вищої освіти (студенти)	<p>Рівень навчальних досягнень. Опанування професійними компетенціями. Активна громадська позиція . Загальнолюдські цінності. Готовність до взаємодопомоги. Дотримання внутрішнього розпорядку. Участь в олімпіадах, конкурсах . Участь в науково-дослідній роботі. Участь в культурно-виховних заходах. Участь в студентському самоврядуванні.</p>

Цей перелік не є досконалим і остаточним, і не відображає пріоритетність тих чи інших факторів. Але навіть за цими складовими, використовуючи кваліметричний інструментарій, з'являється можливість в цифрах (від 0 до 1.0) оцінити рівень досягнення по кожному критерію: чим менше за 1,0 буде оцінка, тим нижче рівень якості:

0 – 0,50 – рівень не відповідає вимогам;

0,51 – 0,64 – рівень нижче за середній;

0,65 – 0,79 – рівень середній;

0,80 – 1,00 – високий рівень.

Аналізуючи оцінки за кожним критерієм, можна вчасно виявляти вади, слабкі місця, які знижують загальний рівень оцінки якості діяльності закладу вищої освіти, а також окреслити конкретні напрями, над якими треба додатково попрацювати керівнику закладу та його команді.

УДК 316.46.05

Т.І. Бурлаєнко

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємництва та менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», *tburlaenko@i.ua*

ЛІДЕРСТВО ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Лідером є харизматична, самодостатня особистість, яка має перспективне бачення, здатна надихати інших та вести їх у напрямку нових позитивних цілей. Авторський підхід до визначення сутності лідера полягає у двох принципових акцентах. Лідер, по-перше, є новатором, здатним захопити своїх співробітників дійсно оригінальною ідеєю, творчим поглядом на вирішення складної актуальної проблеми. По-друге, висунута ним ідея повинна бути соціально позитивною, вести послідовників до соціально значимих